

betreft Consultatie reactie Social Climate Fund
aan Ministerie van SoZaWe
van Woonbond - B. van Perlo
status Ter kennisname
datum 24 februari 2025
cc

Het Social Climate Fund (SCF) wordt gevoed met middelen uit de ETS-2. Dit fonds is bedoeld om de sociale gevolgen van het nieuwe systeem van emissietarieven voor kwetsbare eindgebruikers te verlichten. Daarom vinden wij dat er vooral aandacht moet zijn voor die groepen die ook werkelijk het meest kwetsbaar zijn. Grofweg zijn dat veelal de huishoudens die nu worden meegeteld in de groep huishoudens met energiearmoede. Daarin worden huishoudens met blokaansluitingen en huishoudens net boven 130% van het sociaal minimum overigens niet meegenomen, daar zit dus al een onderschatting in.

Een flink deel uit de laagste 10-20% inkomensgroep zit in energiearmoede. Deze bewoners hebben meestal geen eigen huis en vaak ook geen eigen auto. De energiekosten van hun woningen maken een relatief groot deel uit van hun bestedingen. De Woonbond vindt het daarom klimaatrechtvaardig als het grootste deel van 720 miljoen aan middelen die tot 2032 beschikbaar zijn in het Social Climate Fund worden gericht op die kwetsbare huishoudens. Volgens TNO zijn dat vaak huurders met een relatief laag inkomen in een corporatiewoning. Ongeveer twee derde (62% in 2022 en 66% in 2023) van de energiearme huishoudens woonde in een corporatiewoning.

De optie om deze middelen te gebruiken om al lopende subsidie-trajecten van de het Rijk te gaan dekken is voor ons onacceptabel. In feite zou het SCF dan worden gebruikt om de bezuinigingsdoelen van het kabinet te betalen met middelen die bedoeld zijn voor ondersteuning van kwetsbare huishoudens.

Directe inkomenssteun zien wij als een structurele taak van de Rijksoverheid. Een groot deel van de energiearmoede is primair een inkomensvraagstuk. Als door oplopende prijzen deze huishoudens in grotere armoede belanden, dient de overheid hen extra bij te staan. Wij hebben daarbij een sterke voorkeur voor de inzet van systemen die al een groot deel van deze groep bereiken, zoals de huurtoeslag. Nieuwe aanvraagssystemen, zoals het Noodfondsenergie en in het verleden de TTB en de gemeentelijke Energietoeslag vereisen vaak een extra actieve handeling van de aanvrager en zijn omslachtig in de uitvoering. Terwijl deze groep een veel lager doevermogen kent er dus ook weer veel werk verricht moet worden om hen wel te bereiken. Vaak gelden er ook weer extra uitsluitende criteria die ook weer onrechtvaardige bijeffecten kennen. Met de huurtoeslag hebben we al een effectief systeem om huurders met een smalle beurs bij te staan bij hoge woonlasten.

De Woonbond vindt het wenselijk het SCF effectief aan te wenden voor maatregelen met structurele (energiebesparende) oplossingen. Dus geen ad hoc reparaties aan de inkomenskant, maar investeren in energiebesparing. De goedkoopste energie is immers energie die je bespaart. En dan vooral daar waar we energiearmoede huishoudens treffen, namelijk de sociale huursector.

Hiervoor zien wij twee grote opties.

1. Extra subsidie voor woningcorporaties om **sociale huurwoningen** met een **hoge energierekening** (energielabel onbelangrijk) flink te **isoleren**. Nu zijn er namelijk helemaal geen subsidies om huurwoningen van sociale huurders te isoleren.
2. Inzet op investeringen met de **kortste terugverdientijden** bij huishoudens met **energiearmoede**
 - a. Waterzijdig inregelen, ook bij blokverwarming
 - b. Energiecoaching en -fixteam, nu de SPUK gelden (deze waren eenmalig) opraken de beste projecten continueren (op basis van bewezen werking)
 - c. Energiedisplays, ook bij blokverwarming

Hieronder worden deze voorstellen verder toegelicht.

1. Isolatiesubsidie voor sociale huursector

Er zijn diverse subsidies beschikbaar voor de verduurzaming van woningen. Voor installaties, waaronder ook warmtenetten, zijn subsidies beschikbaar voor zowel huur- als koopwoningen. Echter voor isolatie-maatregelen komen alleen eigenaar-bewoners en private verhuurders in aanmerking, daarvoor is zo'n 1,6 miljard bestemd in het Klimaatfonds. De sociale huursector (woningcorporaties) heeft geen subsidiemogelijkheden. Het betreft hier 2,1 miljoen huurwoningen die vooral de laagste inkomens huisvesten. En met name in deze sector wonen de meeste energiearme huishoudens. De kosten voor het isoleren worden tot geheel gefinancierd uit de huuropbrengsten van de woningcorporaties. De corporaties doen ondanks deze financiële beperking hun best, maar er is nog veel te winnen. Vooralsnog zetten zij in op het versneld uitfaseren van huurwoningen met een E, F of G energielabel. Wij zien echter dat in alle labelklassen huurwoningen de variatie in energielasten enorm is. Ook bij B, C, en D label sociale huurwoningen (55% van de voorraad) komen zeer hoge energielasten voor. Bij zo'n 15% daarvan is het gasgebruik zo'n 300-400 m³ hoger dan gemiddeld. Het gaat dan om zo 175.000 sociale huurwoningen.

Het energieverbruik hangt niet alleen af van het energielabel, maar ook van zaken als oppervlakte, woonvorm, aantal bewoners en ligging in het land. Ook bij de betere energielabels zien wij bijvoorbeeld nog vaak enkelglas of andere ongeïsoleerde bouwdelen. Wij menen dat het harde noodzaak is deze huurwoningen met een hoog energieverbruik van woningcorporaties versneld te isoleren. In onze ervaring reageren sociale verhuurders actief op subsidie als prikkel. In combinatie met de afspraak dat sociale verhuurder isolatiemaatregelen zonder huurverhoging doorvoeren bij zittende huurders, heeft het aanpakken van deze woningen een gunstig effect op woonlasten. Daarmee zullen de effecten van de extra belasting op aardgas voor deze huurders (grotendeels) gecompenseerd kunnen worden.

Wij denken dat het wenselijk is zo'n 35% van het SCF-budget hiervoor te reserveren.

2. Eenvoudige maatregelen met een korte terugverdientijd

De Woonbond meent dat het wenselijk is huurders ook zelf te helpen om op een goede manier zuinig te zijn met energie. Het gaat hier om de derde, maar vaak vergeten stap in de Trias Energetica. Zorgen dat er zo efficiënt mogelijk gebruik wordt gemaakt van de energie die wel benut wordt. Wij zien op basis van onze ervaringen drie mogelijkheden daartoe:

- a. Grootschalig inzetten op waterzijdig inregelen. Wij steunen daarom ook het voorstel van de Regionale energieloketten en Techniek Nederland om daar een groot project van te maken. De terugverdientijd van deze aanpak ligt onder de 4 jaar. En vereist vooral menskracht en geen materiaal (kleine CO₂-voetafdruk) en is direct effectief.
- b.

- c. Doorgaan met de beste lopende lokale projecten met energiecoaches en energiefixteams. Er zijn met de SPUK-middelen aan gemeenten op heel plekken projecten van deze aard gestart. Deze komen vaak ook bij huurders aan huis en wij weten inmiddels dat de effectiviteit groot kan zijn¹. Deze eenmalige middelen dreigen nu uitgeput te raken. Wij menen dat hier tegen lage kosten veel effect is te bereiken. Voortzetting en uitbreiding van de beste projecten hierop zijn voor de Woonbond een no-brainer.
- d. Beschikbaar stellen van energiedisplays aan huurders met hoge energielasten, liefst in combinatie met energiecoaching. Tevens specifiek voor complexen met blokverwarming actief inzet op het actueel inzichtelijk maken van het actuele verbruik en kosten. Daartoe zijn er lopende ontwikkeling, maar wij menen dat deze gesteund moet worden door het beschikbaar stellen van energiedisplays voor de betreffende huishoudens. Deze zouden bijvoorbeeld standaard meegeleverd moeten worden bij vervangen van de slimme meter, de stookinstallatie en/of bij renovatie van woning.

Wij denken dat het wenselijk is zo'n 25% van het SCF-budget hiervoor te reserveren.

Investeren in energiebesparing in de huursector en in het bijzonder de corporatiesector betekent structureel inzetten op lagere energierekeningen van juist kwetsbare huishoudens. Het SCF budget zou dan ook juist moeten worden ingezet voor deze doeleinden.

¹ <https://www.woonbond.nl/nieuws/flink-lagere-rekening-door-energiecoaching/>